

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ИХ СУРГУУЛЬ

Гар бичмэлийн эрхтэй ©

ЦЭРЭННАДМИД ДАВААЧИМЭГ

**НЭМ-ИЙН ХООЛ СУДЛАЛЫН ЗАРИМ АСУУДЛЫН ТАЛААРХ
СУВИЛАХУЙН БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИЖ БУЙ
ОЮУТНУУДЫН МЭДЛЭГ**

E720100 –Нийгмийн эрүүл мэнд

Нийгмийн эрүүл мэндийн магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл

Улаанбаатар

2013 он

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ИХ СУРГУУЛЬ

ЦЭРЭННАДМИД ДАВААЧИМЭГ

**НЭМ-ИЙН ХООЛ СУДЛАЛЫН ЗАРИМ АСУУДЛЫН ТАЛААРХ
СУВИЛАХУЙН БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИЖ БУЙ
ОЮУТНУУДЫН МЭДЛЭГ**

Эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагч

АУ-ны доктор Б.Гэрэлжаргал

Эрдэм шинжилгээний ажлын зөвлөх

АУ-ны доктор Э.Эрдэнэчимэг

Эрдэм шинжилгээний ажлын шүүмжлэгч

Сувилахуйн ухааны доктор Д.Солонго

Улаанбаатар

2013 он

ХУРААНГУЙ

НЭМ-ийн хоол судлалын зарим асуудлын талаарх сувилахуйн боловсрол эзэмшиж буй оюутнуудын мэдлэг

Үндэслэл: Бид энэхүү судалгааг ЭМШУИС-ийн НЭМС-аас боловсруулсан “НЭМ-ийн Хоол судлал” цөм хөтөлбөрийн хүрээнд сувилахуйн боловсрол олгож буй сургуулиудын оюутнуудын НЭМ-ийн хоол судлалын талаарх түвшин (дээрх хөтөлбөрийг сургалтад нэвтрүүлэхээс өмнөх үеийн буюу өнөөгийн)-г тодорхойлох шаардлагатай байгааг үндэслэн хийж байгаа болно.

Зорилго: НЭМ-ийн хоол судлалын зарим асуудлын талаарх Сувилахуйн боловсрол олгож буй зарим сургуулиудын сувилахуйн дамжааны оюутнуудын мэдлэгийн түвшинг тодорхойлж үнэлгээ өгөх.

Зорилт: Дээрх зорилгыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд дараах зорилтуудыг дэвшүүлэв. Үүнд:

1. НЭМ-ийн хоол судлалын зарим асуудлын талаарх сувилахуйн төгсөх дамжааны оюутнуудын мэдлэгийг түвшинг үнэлэх
2. Оюутнуудын НЭМ-ийн хоол судлалын талаарх өөрсдийн мэдлэгтээ үнэлгээ өгч буй байдлыг тодорхойлон, дүгнэх

Судалгааны материал, арга зүй

Судалгааг аналитик судалгааны агшингийн загвараар хийж гүйцэтгэсэн.

Судалгаанд оролцсон оюутнуудын мэдлэгийн ерөнхий түвшинг нийт асуултын хэдэн хувьд зөв хариулт өгсөнөөр нь тооцов.

Судалгааны мэдээ, мэдээллийг урьдчилан боловсруулсан асуумжийг ашиглан цуглуулсан. Статистик боловсруулалтыг SPSS-17.0 программ ашиглан гүйцэтгэв.

Судалгааны үр дүн

Бид бага насны хүүхдийн хоол болон зохистой хооллолттой холбогдох мэдлэгийг үнэлэх 22 асуултаас хэдэн асуултанд зөв хариулт өгсөнөөр оюутнуудын мэдлэгийн түвшинг үнэллээ. Судалгаанд хамрагдсан нийт оюутнуудын 23.9% нь 1-3 асуултанд зөв хариулт өгсөн, 62.6% нь 4-7 асуултанд зөв хариулт өгсөн, 12.5% нь 8-11 асуултанд зөв хариулт өгсөн байлаа. Харин судалгаанд хамрагдагчдын 1% (3) нь нэг ч асуултанд зөв хариулт өгөөгүй ба 12-оос олон асуултанд зөв хариулт өгсөн оюутан байсангүй, өөрөөр хэлбэл хүүхдийн болон зохистой хооллолтын

талаарх сувилахуйн чиглэлээр төгсөн гарч буй оюутнуудын мэдлэгийн түвшин туйлын хангалтгүй байна.

Суралцаж буй хугацаандаа хоол судлалын талаар мэдлэг эзэмшиж чадсан гэж өөрсдийгөө үнэлсэн оюутны мэдлэгийн ерөнхий түвшин статистик магадлал бүхий доогуур байна ($\chi^2 = 31.09$, $p = 0.001$).

Судалгааны ажлын дүгнэлт

1. НЭМ-ийн хоол судлалын талаарх 78 зөв хариултаас А үнэлгээ авахаар мэдлэг эзэмшсэн оюутан байгаагүй бөгөөд оюутнуудын 2.7% нь В, 16.8% нь С, 27.3% нь D, 53.2% нь F үнэлгээ авсан байгаа нь энэ талын мэдлэг хангалтгүй байгааг харуулж байна.
2. Оюутнуудын хүн амд хоол тэжээлтэй холбогдон үүсэх эмгэгүүдээс сэргийлэх талаар зөвлөгөө өгөх ур чадвар дутмаг (77.4% нь хооллолтын талаар хүн амд зөвлөгөө өгөхөд бэлэн биш гэж үзсэн) төдийгүй өөрсдийнхөө мэдлэгийн түвшинг буруу үнэлж байгаа нь тэдэнд НЭМ-ийн хоол судлалын ач холбогдлыг бүрэн ойлгуулах, хичээлийг чанартай үр дүнтэй, нэгдсэн программаар орох хэрэгцээ байгааг судалгааны дүн харууллаа.

Хэлцэмж: С.Наранчимэг, В.Даваахүү нарын судалгааны бүтээлд “Сувилахуй гэдэг нь хүнийг эрүүл аж төрөхөд нь туслахаас гадна, тэдний амьдарч буй орчин, хэрэглэж буй хоол хүнс, сэтгэл санааны байдлыг цогц хэлбэрээр авч үздэг онцлогтой хэмээн үзсэн байна. Тэгвэл сувилагч мэргэжилтний зайлшгүй эзэмшиж гарах ёстой мэдлэгийн нэг нь хоол хүнс, түүний илүүдэл, дутлаас үүсэх эмгэгээс сэргийлэх явдал юм. Бидний судалгаагаар сувилахуйн төгсөх дамжааны оюутнуудын хоол судлалын талаарх мэдлэг хангалтгүй байгаа нь төгсөж гараад хүн амд үзүүлэх тусламжийн чанар хангалтгүй байх нөхцлийг бүрдүүлж болзошгүй юм.

Түлхүүр үг: НЭМХС, сувилахуй, мэдлэг, оюутан

ABSTRACT

Nursing students' knowledge and attitude about Public Health Nutritionology

Background. This research aimed at evaluating current level of awareness (pre-application of the course) among nursing students about the Public Health Nutrition, according to the core curriculum of "Public Health Nutritionology" developed by School of Public Health, HSUM.

Goal. Evaluate and score students', from several Nursing School, knowledge and attitude of PH Nutritionology

Purposes. Following purposes were defined due to achieve the goal:

1. Evaluating nursing students' knowledge about PH Nutritionology
2. Identifying some indicators of attitude about PH Nutritionology among nursing students

Methodology

Cross-sectional research design was applied for this study.

General knowledge level of the participating students is calculated as the estimated percentage of A mark in the all questions.

Research data and information is collected using prepared questionnaire and is processed using SPSS-17.0 software.

Study result

We evaluated the students' knowledge level with number of correct answer, the student gets, out of total 22 questions about child nutrition and proper feedings. Therefore 23.9%, 62.6% and 12.5% of the all research participants gave correct answer on questions of 1-3, 4-7 and for 8-11 respectively. On contrary 1% of the participants gave not even a single correct answer and the most successful one gave not more than gave 12 correct answer. In other words the nursing students' general knowledge about child nutrition and proper feeding is fairly deficient.

The knowledge of those, who self assessed and reported to have satisfactory knowledge about nutrition during their training period, were statistically rather low($\chi^2=31.09$, $p=0.001$).

Conclusion

1. The participants received refined evaluation with regards how many answers they have chosen from 78 correct answers of the questionnaire. Of students of any school participated in review no one have received A rating. 2.7% of students received B, 16.8% received C, 27.3% received D, 53.2% of them received F grades.
2. Research result shows that not only insufficient knowledge of students giving recommendation on prevent diseases related to nutrition to explain them significance of public health dietetics and to teach them efficiently by united program.

Discussion

In the research report conducted by S.Naranchimeg and B.Davaakhuu reads as "Nursing is unique that covers healthy lifestyle, environment, proper feeding and psychological wellbeing issues". In this aspect nursing professionals must be acknowledged about nutrition and prevention of diseases caused by improper intake of nutrition. Our study reveals that knowledge level of senior year nursing students about nutrition is rather unsatisfactory which might cause providing unqualified service for population.

Key words: PHN, nursing, knowledge, student

ГАРЧИГ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	4
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	5
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	6
БҮЛЭГ 1. УДИРТГАЛ	7
1.1. Судалгааны ажлын үндэслэл	7
1.2. Судалгааны зорилго	9
1.3. Судалгааны ажлын зорилт	9
1.4. Судалгааны ажлын шинэлэг тал	9
1.5. Практик ач холбогдол	9
1.6. Судалгааны ажлын ёс зүй	9
1.7. Судалгааны ажлын бүтэц хэмжээ	10
1.8. Судалгааны ажлыг хэлэлцүүлсэн байдал	10
1.9. Судалгааны ажлын үр дүнгээр хэвлүүлсэн бүтээл	10
БҮЛЭГ 2. ХЭВЛЭЛИЙН ТОЙМ	12
БҮЛЭГ 3. СУДАЛГААНЫ ХЭРЭГЛЭГДЭХҮҮН БА АРГА ЗҮЙ	28
3.1. Судалгааны загвар	28
3.2. Судалгааны хүрээ, түүвэр	28
3.3. Судалгааны ажлын мэдээлэл цуглуулах арга зүй	29
3.4. Судалгааны ажлын мэдээлэл боловсруулах арга зүй	32
БҮЛЭГ 4. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН	34
БҮЛЭГ 5. ХЭЛЦЭМЖ	75
БҮЛЭГ 6. ДҮГНЭЛТ	76
БҮЛЭГ 7. ЗӨВЛӨМЖ	77
НОМ ЗҮЙ	
ТАЛАРХАЛ	
ХАВСРАЛТ	

Ном зүй

1. Батжаргал Ж. Нийслэлийн хүн амын зохистой хооллолтын мэдлэг, дадал, хандлага судалгааны зарим дүнгээс. Монголын Анагаах Ухаан Сэтгүүл. 2008; 4(2): 20-22.
2. Цэвэгдорж Ц, Эрдэнэчимэг Э. Хүнсний эрүүл ахуй. Улаанбаатар: 2009. х. 17, 56-67
3. ЭМЯ, ДЭМБ, ММСС, НЭМХ. Халдварт бус өвчин, Осол гэмтлийн шалтгаан эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтын судалгаа – 2009; УБ, 2010. х. 22, 108.
4. Теодоре Х, Тулчински, Елена А, Варавикова. Шинэ нийгмийн эрүүл мэнд: Улаанбаатар: Nemo ; 2005. 367- 398.
5. ЭМЯ, ХХААХҮЯ, НҮБ-ын Хүүхдийн сан, НЭМХ. Монголын хүн амын хоол тэжээлийн байдал, үндэсний дөрөвдүгээр судалгааны тайлан. Улаанбаатар: 2011. х. 38-64, 169-170.
6. ЭМЯ, АХБ, НЭМХ. Бага насны хүүхдийн хооллолтын талаарх эхчүүдийн мэдлэг, хандлага, дадал судалгаа -2010. Судалгааны тайлан. Улаанбаатар: 2011. Х. 56-60.
7. Хоол тэжээл – Эрүүл мэнд. Хоол судлалын ШУ үүсч хөгжсөн 40 жилийн ойд зориулсан илтгэлийн хураангуй. Улаанбаатар: 2002. х. 111-112
8. Оюунбилэг М, Батжаргал Ж. Эрүүл зохистой хооллосноор халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх нь. Бэмби сан хэвлэлийн үйлдвэр. 2011. х. 14
9. Баттогтох Д, Юмжирмаа Ч, Одончимэг Д. Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэс. Улаанбаатар: Бат сервис; 2002. х. 66-67.
10. Даваадулам Б, Энхтунгалаг Б, Энхмягмар Д, Түвшинбаяр Б. Нийслэлийн хүн амын зохистой хооллолтын мэдлэг, дадал, хандлага судалгааны зарим дүн. Монголын Анагаах Ухаан сэтгүүл. 2008; 4: 21-22
11. Отгонжаргал Д. Бага насны хүүхдийн хоол тэжээлийн хамааралт эмгэгийн тархалт, төрөөс баримталж буй бодлого. Нийгмийн эрүүл мэндийн докторын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар: Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2012.
12. Байгалмаа Б, Цогзолмаа Б. Хоол тэжээлийн хэрэгцээгээ зөв төлөвлөж сонгоё. Улаанбаатар: 1998. х. 1-3
13. Infant and Young Child Feeding. Programming guide. UNICEF. 2011
14. ЭМЯ, МСС. Халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлсийн түвшин тогтоох судалгаа. Улаанбаатар: 2006.

- 15.ЭМЯ, ДЭМБ, НЭМХ. Монгол улсын ХБӨ-ний эрсдэлт хүчин зүйлийн шаталсан судалгаа. Улаанбаатар: 2009.
- 16.The Lancets series on Maternal and Child Undernutrition Executive Summary, The Lancet, 2010
- 17.Эрүүл мэндийн статистик мэдээ.2011
- 18.UNICEF. Strategy to reduce maternal and child undernutrition. East Asia and Pacific Regional Office Health and Nutrition Working Paper. 2003. p. 7-11.
- 19.Underweight and Stunting, in; World Health Statistics 2010, Geneva, WHO, 2010
- 20.Цэрэндолгор У. Монголын бага насны хүүхдийн дундах рахитын тархалт, сэргийлэлтийн асуудал. Анагаах ухааны боловсролын докторын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Нийгмийн эрүүл мэндийн хүрээлэн. Улаанбаатар: 1999. х. 127-128
- 21.ЭМЯ, Азийн хөгжлийн банк, НЭМХ. Бага насны хүүхдийн хоол тэжээлийн байдал ба эмч, эмнэлгийн ажилтны мэдлэг, хандлага, дадал -2010. Судалгааны тайлан. Улаанбаатар: 2011. Х. 56-60.
- 22.Солонго Ц. Хүүхдийн мэргэжсэн сувилагчийн хэрэгцээний асуудалд. Сувилахуйн ухааны магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар: Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2012.
- 23.Ландер Р, Энхжаргал Ц, Батжаргал Ж, Гибсон Р.С. Бага насны хүүхдийн нэмэгдэл хоолоор авч буй тэжээлийн бодисууд болон илчлэгийн байдалд хийсэн үнэлгээний дүнгээс, Монголын Анагаах Ухаан, 2008, №4 (146). 27-28
- 24.Nutritional Status of Mongolian Children and Woman 2004-3rd National Nutrition Survey Report. Ulaanbaatar, Mongolia: UNICEF; 2006
- 25.Энхмягмар Д, Хишигтогтох С, Эрдэнэчимэг Д, Батжаргал Ж, Бурмаа Ж, Сурагчдын бие бялдрын өсөлт, хөгжилт, хоол тэжээлийн байдал. Монголын Анагаах Ухаан, (3): 59-63.
- 26.Ринчинтогтох Ч. Монгол улсын нүүр амны сувилагчийн нөөцийн өнөөгийн байдал ба цаашдын чиг хандлага. Анагаах ухааны магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар: Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2012.
- 27.Мөнхзаяа М, Цолмон Ч. Хүүхдийн өсөлт хөгжилт, акцелерацийн асуудалд. Нийгмийн эрүүл мэндийн зарим асуудалд сэдэвт онол практикийн бага хурлын илтгэлийн хураангуй. Улаанбаатар: 2008. х.50-51
- 28.Gibson R. S, Hotz. C. Nutritional causes of linear growth failure during complementary feeding. In:Nutrition and growth.

29. Hotz C, Brown K.M. (2004) Assessment of the risk of zinc deficiency in populations and options for its control. Food and Nutrition Bulletin 25, S99-S199.
30. ММСС. Эрүүл мэндийг дэмжих болон ХБӨ-өөс урьдчилан сэргийлэх. Улаанбаатар: 2011, х. 49.
31. Байгалмаа. А, Отгонбаяр. Д, Амарсайхан. Д, Чимэдсүрэн. О, Нийгмийн эрүүл мэндийн хоол судлалын хөтөлбөрийн харьцуулсан судалгаа. Монголын Анагаах Ухааны Боловсролын Холбооны сэтгүүл. Улаанбаатар: Мөнхийн үсэг; 2012.(4) 4: 105-106.
32. ЭМШУИС, НЭМС, УСАУ тэнхим. НЭМХТ-ийн цөм хөтөлбөр. 2011
33. Цэвэгдорж Ц, Эрдэнэчимэг Э. Хүнсний эрүүл ахуй. Улаанбаатар: 2009. х. 56-67
34. Action plan for the Global Strategy for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases. WHO. Action Plan 2008-2013.
35. United Nations. Millennium development goals. 2002
36. МУ -ын мянганы хөгжлийн зорилтыг батлах тухай УИХ-ын тогтоол. №25, 2005
37. Монголын хүн амын хоол тэжээлийн үнэлгээ, эрсдэлт хүчин зүйл, хүнсний аюулгүй байдал 2006-2009. Судалгааны эмхэтгэл. Улаанбаатар: 2011. х. 9-16.
38. Хүн амын хоол тэжээлийн байдал үндэсний 3-р судалгааны тайлан. 2005
39. Наранчимэг С. Монгол улс дахь сувилахуйн боловсролын сургалтын агуулга, шаталсан сургалтын тогтолцоог боловсронгуй болгох нь. Сувилахуйн ухааны докторын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар: Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2002.
40. Ширнэн Л, Чимэддолгор Д, Гантөмөр Я. 0-8 настай хүүхдийн асран хамгаалахуй, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний талаарх хандлага, зан үйл. Монголыг Анагаах Ухаан, 2003. №4. 41-42
41. Пүрэвээ Ч. Анагаахын боловсрол олгодог сургуулийн оюутнуудын халдварт бус өвчний талаарх мэдээллийн эрэлт хэрэгцээг судалсан дүн. Хүрэлтогоот – 2012 эрдэм шинжилгээний хурлын эмхэтгэл. Улаанбаатар: 2012. х.19 – 20.
42. Отгонцэцэг Д. Сувилахуйн мэргэжил дээшлүүлэх албан сургалтыг боловсронгуй болгох асуудалд. Сувилахуйн ухааны боловсролын магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар: Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2004.

- 43.ЭМЯ, АХБ, ЭМШУИС. Монгол улсад Анагаахын боловсрол олгож байгаа их, дээд сургууль, коллежийн НЭМ-ийн хоол тэжээлийн сургалтын хөтөлбөрийн үнэлгээний тайлан. Улаанбаатар: 2010
- 44.Отгонбаяр Р, Оюунбилэг Ш, Ширнэн У. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн өсөлт хөгжил. Улаанбаатар: Баянмонгол компани; 2004. х. 4.
- 45.Бадмаа О. Ус хангамж, ариун цэврийн байгууламжид ажиллагсад ба суралцагчдын сургалтын хэрэгцээг тодорхойлох судалгаа. Нийгмийн эрүүл мэндийн магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар: Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2011.
- 46.Монгол улсын хууль. Эрүүл мэндийн тухай хууль. Нэр томъёоны тодорхойлолт. 3.1.10. Улаанбаатар: 2011
47. Эрүүл мэндийн сайдын 2012 оны 04 сарын 02-ны өдрийн 102 тоот тушаалын Сувилагч мэргэжлээр төгсөгчид тавигдах шаардлага
- 48.Мягмарчулуун С. Эмнэлгийн дунд мэргэжилтний ажлын ачааллын судалгаа. Нийгмийн эрүүл мэндийн магистрын зэрэг горилж бичсэн нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар: Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2002.
- 49.ЭМЯ-ны сайдын 2008. 05. 08 өдрийн 113 тоот тушаал
- 50.ЭМЯ. Нийгмийн эрүүл мэндийн төлөв байдал. 2008-2010. Улаанбаатар: 2011
- 51.Оргил Б. Өрхийн анагаах ухаан. Улаанбаатар:2009. Х. 106-108.
- 52.Paediatrics Queen Marys Hospital, Sidcup, London, UK. A survey of health care professionals awareness of vitamin D supplementation in pregnancy, infancy and childhood midwives and health visitors have their say. [homepage on the Internet] date [cited 2009 Feb7]. Available from: <http://www.ncbi.nih.gov/pubmed/20836330>
- 53.Department of Paediatrics and Child Health, Lagos State University College of Medicine, Ikeja, Lagos, Nigeria. Sick cell anaemia: awareness among health professionals and medical students at the Lagos University Teaching Hospital, Lagos. [homepage on the Internet] date [cited 2009 Feb7]. Available from: <http://www.ncbi.nih.gov/pubmed/20836330>
- 54.Даваалхам Д, бусад. Биостатистик. 2011.х. 122-145
- 55.Наранчимэг С. Сувилахуйн үйл ажиллагаа. УБ: Бат сервес; 2002. х. 5-18.
- 56.Хандмаа С, Оюундэлгэр Д, Болормаа З, Ариунтуяа Н. Зөв зохистой хооллолтын талаарх оюутнуудын мэдлэг, хандлагыг судалсан дүн. Нийгмийн эрүүл мэндийн эрин. 2013; 1(1): 13-17.
- 57.Бүжмаа С. Төв аймгийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн рахитын талаарх мэдлэгийг үнэлсэн судалгааны дүн. Онош. 2013;1(56): 68-70.

58. Алтанзул О. Малчин иргэдийн ХБӨ-ний талаарх мэдээллийн эх сурвалж, эрэлт хэрэгцээг тодорхойлох судалгаа. АУ-ны магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл. Улаанбаатар. 2012.
59. Хишигтогтох С, Энхмягмар Б, Цолмон Ч, Батжаргал Ж, Бурмаажав Б. Сургуулийн сурагчдын бодит хооллолтын байдалд хийсэн судалгааны дүнгээс. Монголын Анагаах ухаан. 2012; 4(162): 62-63.
60. Өсөхбаяр М, Байгалмаа Л, Отгонбаяр Д. Хүний их эмч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрт өгсөн төгсөгчдийн үнэлгээ. Монголын Анагаах Ухааны Боловсрол. 2013; 5 (5): 61-63.
61. Locyer V, Porcellato L, Gee I. Vitamin D deficiency and supplementation: are we failing to prevent the preventable. 2009 [accessed 2011 Mar]; 84(3): 23-6]. Available from: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>
62. Fan Yang, Chuan Wang ,Hui Yang. Pediatric Department, West China 2nd University Hospital, Sichuan University. Effectiveness of a Large-Scale Health and Nutritional Education Program on Anemia in Children Younger Than 5 Years in Shifang, a Heavily Damaged Area of Wenchuan Earthquake. 2013, Available from: <http://aph.sagepub.com>
63. Betsy Lozoff, Elias Jimenez, W. Wolf. Long-Term Developmental Outcome of Infants with Iron Deficiency. The American Society for Nutritional Sciences. 1991 [accessed 2001 September 5]; 3(25):687-694. Available from: <http://www.nejm.org>.
64. Undergraduate Nutrition Program. North Carolina State University
65. Undergraduate Nutrition Program. University of Wisconsin-Madison.
66. Westchester Univ. of Pennsylvania. Nutrition Program
67. University of Florida, Nutritional Science
68. University of Nevada. Nutritional Sciences
69. San Francisco State University. Program in Dietetics
70. Texas AM University .Curriculum in Nutritional Sciences
71. Farnesi BC, Ball GD, Newton AS. Department of Pediatrics, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada. Family-health professional relations in pediatric weight management: an integrative review. 2010 [accessed 2012 Apr 10]; 7(3):175-86]. Available from: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>
72. ЭМШУИС. Диссертаци бичих үлгэрчилсэн загвар. Улаанбаатар: 2010. х. 5